

การระงับข้อพิพาททางเลือก

การระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution) หมายถึง วิธีการระงับข้อพิพาทต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้เสริมเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่คู่พิพาทนอกเหนือจากการให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีไปตามขั้นตอนปกติ เพื่อให้คดีเสร็จสิ้นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น คู่ความเสียค่าใช้จ่ายน้อยลง และได้ผลลัพธ์ที่คู่ความพึงพอใจมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันจะทำให้ปริมาณคดีที่จะต้องเข้าสู่การสืบพยานมีจำนวนลดน้อยลง และทำให้การดำเนินคดีในศาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยวิธีการดังกล่าว เช่น การเจรจาต่อรอง การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการอนุญาโตตุลาการ แต่ในศาลยุติธรรมของไทย วิธีการระงับข้อพิพาททางเลือกที่ใช้กันมากมี ๒ วิธี คือ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการอนุญาโตตุลาการ

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คือ การยุติหรือระงับข้อพิพาทด้วยความตกลงยินยอมของคู่ความเอง โดยมีผู้ไกล่เกลี่ยเป็นคนกลางช่วยเหลือ แนะนำ เสนอแนะ หาทางออกในการยุติหรือระงับข้อพิพาทให้แก่คู่ความที่ไม่เป็นแบบพิธีการ

ประเภทคดีที่อาจจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ได้แก่

๑. คดีครอบครัวหรือข้อพิพาททางแพ่งอื่น
๒. คดีอาญา โดยความผิดที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยมักเป็นความผิดที่ยอมความได้ เช่น กระทำอนาจาร ทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ หน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น เปิดเผยความลับผู้อื่น หมิ่นประมาท ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอกทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ บุกรุก คดีที่เกิดจากการกระทำโดยประมาท คดีที่ผู้เสียหายและจำเลยเป็นเครือญาติกัน เป็นต้น
๓. คดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องโดยลำพัง ซึ่งคู่ความอาจตกลงกันและมีการถอนฟ้อง

ผู้ไกล่เกลี่ยหรือผู้ประนีประนอม

ผู้ไกล่เกลี่ยหรือผู้ประนีประนอมเป็นคนกลางคอยช่วยให้คู่พิพาทเจรจาให้ได้วิธีการระงับข้อพิพาทที่แต่ละฝ่ายสามารถยอมรับได้ ในกรณีที่เป็นการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล ผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าว อาจจะเป็นผู้พิพากษาหรือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้พิพากษาก็ได้ โดยแต่ละศาลได้ดำเนินการคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับในท้องถิ่นเพื่อมาขึ้นทะเบียนทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยหรือผู้ประนีประนอม

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัว

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัวเป็นการระงับข้อพิพาททางเลือกที่เป็นการระงับข้อพิพาทที่สำคัญอีกวิธีหนึ่งที่มาช่วยกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลา ค่าใช้จ่าย ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อกัน กฎหมายมองเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน บิดา มารดา และบุตรไม่สามารถที่จะตัดขาดจากกันโดยสิ้นเชิง รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญและการดำรงอยู่ของสถาบันครอบครัว พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงกำหนดให้คดีครอบครัวที่มีข้อพิพาท ก่อนเริ่มพิจารณาคดีให้ศาลตั้งผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวได้มีโอกาสพบปะพูดคุย และหาหนทางประนีประนอมยอมความกัน โดยมีผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวเป็นคนกลางช่วยเหลือในการเจรจาเพื่อยุติปัญหาข้อพิพาทดังกล่าวให้

คดีครอบครัว คือคดีแพ่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาลหรือกระทำการใดๆ ในทางศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัวซึ่งต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัวหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว

ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว คือใคร

ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว คือ บุคคลผู้ผ่านการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติ และผ่านการทดสอบในวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับเจตนาธรรมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว การพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว และวิธีการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์พร้อมในการเข้ามาเป็นคนกลางช่วยเหลือ แนะนำ เสนอแนะ หาทางออกในการยุติหรือระงับข้อพิพาทในคดีครอบครัว

ผลของการประนีประนอมคดีครอบครัว

ในกรณีเป็นผลสำเร็จ โจทก์ถอนฟ้องหรือให้ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความขึ้นแล้วรายงานศาล เมื่อศาลเห็นว่าสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ศาลพิพากษาไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความ หรือศาลจะยังไม่พิพากษาแต่กำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขให้คู่ความทดลองปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความก่อนก็ได้ ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ถ้าคดีครอบครัวนั้นผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียให้ศาลคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์เป็นสำคัญ

ถ้าคู่ความไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้ หรือลักษณะของคดีไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้ ให้ศาลส่งยุติการไกล่เกลี่ยและดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไป

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๑. การดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ยจะมีลักษณะไม่เป็นทางการ อีกทั้งมีขั้นตอนที่เรียบง่าย ไม่สลับซับซ้อน เมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการหรือการฟ้องคดีต่อศาล
๒. ท่านสามารถใช้บริการระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น
๓. ท่านสามารถกำหนดผลของการไกล่เกลี่ยได้ เนื่องจากผลของการไกล่เกลี่ยขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของคู่พิพาทเป็นสำคัญว่าจะยอมยุติปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเงื่อนไขอย่างไร และไม่ว่าเงื่อนไขเหล่านั้นจะเป็นเช่นไร จะต้องได้รับความเห็นชอบของคู่พิพาทแต่ละฝ่ายก่อน ส่วนผู้ไกล่เกลี่ยจะเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือให้บรรยากาศของการไกล่เกลี่ยเป็นไปโดยราบรื่นเพื่อทำให้เกิดการเจรจา ตกลงประนีประนอมยอมความกันของคู่พิพาท
๔. การไกล่เกลี่ยสามารถรักษาชื่อเสียงและสัมพันธภาพอันดีของคู่พิพาทไว้ได้ เนื่องจากกระบวนการไกล่เกลี่ยนั้นกระทำการลับ ต่างจากการพิจารณาของศาลที่ต้องกระทำโดยเปิดเผย ดังนั้น เมื่อการไกล่เกลี่ยสำเร็จ ย่อมสามารถรักษาชื่อเสียงและสัมพันธภาพอันดีของคู่พิพาทไว้ได้

หลักการที่สำคัญของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๑. คู่ความจะต้องสมัครใจและเต็มใจจะใช้ระบบนี้ทั้ง ๒ ฝ่าย
๒. เป็นความลับ
๓. ในการไกล่เกลี่ย คู่พิพาทต้องเจรจากันด้วยความสุภาพ ไม่ใช่วาจาหรือกิริยาก้าวร้าวต่อกัน
๔. หากมีการยกเลิกการเจรจา ข้อเท็จจริงที่มีการเจรจาไปแล้วจะไม่ผูกมัดคู่ความในภายหลัง และจะไม่สามารถนำไปใช้อ้างอิงในกระบวนการพิจารณาของศาลได้
๕. ข้อตกลงที่จะทำสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นคู่ความทั้ง ๒ ฝ่ายจะต้องพอใจ
๖. ก่อนที่จะมีการพิพากษาตามยอม ผู้พิพากษาต้องพิจารณาก่อนว่าสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นไม่ขัดต่อกฎหมาย
๗. ไม่ทำให้อายุความหยุดลง

ท่านที่ประสงค์จะเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาท สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ศูนย์
ประนีประนอมคดีครอบครัว ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอ่างทอง โทรศัพท์ ๐ ๓๕๖๗ ๒๙๙๔
ต่อ ๑๐๓